

Nedělní úvaha (kázání) na text Lukášova evangelia **v Lysé nad Labem, 7. neděle po Trojici, 19.7.2026**

**Marinus van Reymerswaele: Podobenství o nespravedlivém správci (1540),
Kunsthistorisches Museum Vídeň, Zdroj www.wiki**

Biblický text Ježíšova podobenství možno doplnit četbou zrcadlově obráceného podobenství o tzv. nemilosrdném služebníkovi (Matoušovo evangelium, 18. kap.), Žalmu 25 či Pavlovy výzvy zachycené v jeho listu Koloským (Ko 3,13). K modlitbě písně č. 679 je pak možné přidat např. píseň č. 757 z nových evangelických zpěvníků.

Podobenství o nepoctivém správci

Svým učedníkům (Ježíš) řekl: „Byl jeden bohatý člověk a ten měl správce, kterého obvinili, že špatně hospodaří s jeho majetkem. Zavolal ho a řekl mu: ‚Čeho ses to dopustil? Slož účty ze svého správcovství, protože dále nemůžeš být správcem.‘ Správce si řekl: ‚Co budu dělat, když mne můj pán zbavuje správcovství? Na práci nejsem, žebrat se stydím. Vím, co udělám, aby mne někde přijali do domu, až budu zbaven správcovství!‘ Zavolal si dlužníky svého pána jednoho po druhém a řekl prvnímu: ‚Kolik jsi dlužen mému pánovi?‘ On řekl: ‚Sto věder oleje.‘ Řekl mu: ‚Tu je tvůj

úpis; rychle sedni a napiš nový na padesát. ' Pak řekl druhému: ,A kolik jsi dlužen ty?' Odpověděl: ,Sto měr obilí.' Řekl mu: ,Tu je tvůj úpis; napiš osmdesát.' Pán pochválil toho nepoctivého správce, že jednal prozíravě. (Bible, Lukášovo evangelium, 16. kapitola)

Snad tušíme, že podobenství není návodem, podle kterého by se měli chovat účetní a hospodáři (třeba ti naši sboroví). Ale u toho dnešního nám to nedá a kroutíme hlavou. Proč nám ale to nemorální podobenství Ježíš vlastně vypráví?

Ježíšova podobenství často přisuzují člověku roli správce či hospodáře. Správci je svěřen majetek, se kterým hospodaří. V jiných podobenstvích jsou to třeba hřivny, talenty, peníze, vinice, apod. Podstatné je, že ono spravování či obhospodařování se děje na svěřeném, propůjčeném. Jsme-li správci (po kralicku: šafáři) Božího světa, Božího lidu či dokonce víry, pokaždé pečujeme o něco, co jsme nevytvořili, nezrodili, na co si nemůžeme dělat stoprocentní vlastnický nárok.

To je první moudro ukryté v podobenství. Všechno, co máme, je jen svěřené. Nežijeme na vlastním. Pečujeme o cizí. Jsme správci Božího světa, Božích darů, mezilidských vztahů. Snažíme se se svěřeným nakládat všelijak. Možná se poctivě snažíme, dbáme, abychom nepromarnili ani korunu, a neztratili jediného člověka. A možná naopak "šéfujeme" s pocitem, že všechno víme nejlépe, peníze nám utíkají mezi prsty, žijeme na dluh, lidé pod naším šefováním úpí a nesmyslně investujeme do věcí, které nejsou podstatné. Šafárujeme prostě všelijak.

Na charakteristice správce našeho dnešního podobenství nás ale už v samotném začátku vyprávění něco zarazí. Něco v jeho charakteru je totiž velmi špatně. Říká-li, že *na práci není a žebrat se stydí*, říká tím dvě důležité informace.

1. On šéfuje něčemu, o čem reálně mnoho neví. Velí a správcuje něco, čemu vlastně plně nerozumí – nedělal to, nepracoval na tom. Zkrátka přesný opak baťovského kolečka, kdy každý ředitel pobočky musel projít celou výrobou obuvi a umět ušít nějakou tu botu. Tento správce ale *na práci není*, nebo jinak přeloženo, on *pracovat neumí*. Jaká rozhodnutí asi ve své funkci vydával, napadá

nás. K čemu lidi nutil, jakým způsobem spravoval svěřený podnik? Podle teoretických ideálů a bez kontaktu s realitou? Do jakých nesmyslných školení své zaměstnance hnál? A byl se vůbec někdy podívat ve výrobě, aby zjistil, čeho je pro dobrý běh podniku skutečně třeba?

2. Druhou zarážející věcí správcovy výpovědi je, že neumí prosit. On tedy říká, že se stydí žebrot, ale i za tím je cosi hluboce znepokojivého. On se neumí pokořit. Nikdy neprosil, asi vždy jen poroučel. Nikdy nemusel sehnout hřbet, zatímco jiní, soudě dle mnoha dlužních úpisů, které v jeho případě figurují, jiní před ním museli hrbít hřbet velice často.

Mám za to, že od samého počátku charakterizuje správce v našem příběhu pýcha. Je to přesně ten druh pýchy, který můžeme často zaznamenat právě na manažerských pozicích. Mnozí lidé tak hrdě deklamují své neúměrně vysoké platy jako právoplatnou odměnu za odpovědnost nad něčím, čemu reálně moc nerozumí. Hlavní jsou přece čísla, zisk, grafy, spokojenost akcionářů či naplnění politických zadání. Zlatí továrníci či fabrikanti z raného kapitalismu, napadá mě, ti alespoň rozuměli tomu, co vyrábí a čemu zasvětili svůj život. Ale budiž, tak to prostě se všemi těmi manažery a šéfičky je. Jen se třesou o svůj flek a ledacos kvůli tomu ohnou. Každý chce být manažer, každý rodič touží po manažerské pozici pro své dítě, na práci je málokdo.

Horší je, že podobný druh pyšného správcování se prosazuje i ve vedení společnosti lidské, ve správě věcí veřejných, v politice a sociálním inženýrství. Reprezentují je politici budující lepší svět a světlé zítřky, často bez kontaktu s reálným světem a daleko od těch, jejichž životy svými rozhodnutími řídí a ovlivňují. Správce v Ježíšově podobenství je vlastně hroživou figurou, obzvláště pokud si jej dosadíme do role správce lidské společnosti. On nepracuje a neprosí. Nepracuje-li, pak zřejmě neumí ani moc spolu-pracovat. Neprosí-li, pak zřejmě neumí ani děkovat, ani si vážit darů či obdarování od druhých. Tenhle člověk zkrátka uměl vždy jen velet a řídit. Nařizovat a vyžadovat. To je dle mého podstaty jeho správcování či šafářování.

Nicméně, naštěstí, a to je vlastně další nadějeplná zpráva Ježíšova podobenství, jednou přijde chvíle, kdy se z každého správce skládají účty. Kdy nás někdo zhodnotí, jak to děláme, jestli to děláme dobře nebo špatně, poctivě nebo ledabyle, srdcem a rozumem nebo bez rozumu a empatie. Také správce z našeho podobenství se ocitl v situaci, kdy má složit účty. Pravděpodobně nejsou v pořádku, dost možná byl ale také nefér způsobem pomluven. V každém případě byl obviněn, ale z podobenství nezjistíme, zda na něj žalovaly samy jeho skutky a výsledky jeho práce, nebo jen jiní a protřelejší toužili po jeho pozici šéfa. Myslím si, že pro Ježíše to v pointě, ke které směřoval, zkrátka nehrálo roli.

Správce byl odsouzen, sesazen. Jeho budoucnost je ohrožena. „*Co budu dělat?*“ ptá se náš správce. A na místo aby se pustil do prokazování své nevin, nebo do vymáhání dluhů, lepšího hospodaření a napravování správcovských chyb, místo toho udělá šokující krok. Případné manko, které mohl mít, ještě zvětší, nebo jej, pokud byl obviněn neprávem, naopak vytvoří. Začne tunelovat Pánův majetek, vyvádět ve velkém finanční prostředky z firmy, a lakonicky to orámuje svojí charakteristikou, tj. oním konstatováním: „*Pracovat neumím a žebrot se stydím.*“ Pokud jsme mohli mít doposud jen pochybnosti nad správcovými vnitřními kvalitami, nyní už dotýčný jedná protiprávně a trestně postižitelně.

Možná nás zpočátku překvapí, že správce si neplní přímo vlastní kapsy, ale že plní kapsy jiným. Odepisuje dluhy. Zmenšuje je. Odpouští je. Většinu toho, co měl pánu předat, teď rozdává, jen aby někomu jinému udělal radost, jen aby si zavázal pánovy dlužníky, získal přátele, veřejné sympatie. Bohužel nás nenechává na pochybách o motivech takového jednání. „...aby mne někde přijali do domu, až budu zbaven správcovství!“, konstatuje lakonicky. On zkrátka doufá, že příště někdo pomůže jemu. Že mu budou dotýční povinování nějakou tou službičkou.

„*Na práci nejsem, žebrot se stydím*“ – ta věta stojí na místě, kde v jiných příbězích slyšíme „*Pane, nezasloužím si, abys vešel pod mou střechu!*“ či „*Pane smiluj se nade mnou hříšným*“. V podobné situaci, jen o pár veršů dříve, ztracený marnotratný syn potě, co svěřený majetek rozfofruje a

prohýří, vyznává: „*Otče, zhřešil jsem vůči nebi i vůči tobě. Nejsem hoden nazývat se tvým synem.*“ Věta smutná, tvrdá a pravdivá, ale v biblickém vidění světa věta vždycky nadějná. Věta, která je počátkem něčeho dobrého, počátkem zvratu či obratu. Jako když přestaneme vnímat jenom sebe, své úspěchy a potřeby a všimneme si, co dlužíme kolem. Co dlužíme svému otci. Co dlužíme bližním. Co dlužíme Bohu.

Věta našeho správce však nezní jako pokání. Ani jako obrat do sebe, lítost nad vlastním selháním. Zní to celé naopak pěkně vypočítavě. Při pohledu na svůj neúspěch se správce zcela pragmaticky ptá: Co udělám? Co dál? "*Pracovat neumím, žebrot se stydím.*" Sám se neuživím. Vděčnost nadřizených si nezískám – tak to zkusím alespoň s vděčností u druhých lidí. A byť se tu na první pohled hraje jen o sympatie a vděčnost, a správce „jen“ trhá či přepisuje dlužní úpisy, aniž by z toho přímo nějaký zisk měl, my víme, že jde o neméně opovrženímhodný lobismus či klientelismus a že tento neférový způsob obhospodařování svěřeného majetku zakládá předpoklad budoucího obohacení. "Prokážu jim službičku a oni mi později také pomohou!" Zkorumpovaný politik, který po přichycení u činu už zanedlouho pěkně sedí v správní radě společnosti, které přisypával peníze. Tohle má být Boží spravedlnost? Tento správce má být podle Ježíše pochválen?? Kroutíme hlavou. Vždyť by zasluhoval tvrdý trest! Za co jej Pán vlastně chválí??

Vykladači a moji farářští kolegové bývají nadšeni z toho, že když správce odpouští dlužníkům jejich dluhy, myslí konečně na druhé a ne jen na sebe. No, nevím. Možná si spolu se mnou říkáte, že se mu to odpouští, když odpouští z cizího. A teď zpozorněte. Tahle námitka nás dovedla k pointě (!) celého podobenství. Naše neochota či neschopnost odpustit bývá totiž zaštitěna právě poukazem, že nemůžeme odpouštět z cizího.

Ježíš nám tu k odpuštění něco velmi podstatného říká. „Že se to tomu nepoctivému správci odpouští, když odpouští z cizího?“ reaguje Ježíš na námitky posluchačů svého podobenství. „Ale, ale, ucedníci moji,“ pokračuje, „vždyť křivdy, které si hýčkáme, všechno, co odmítáme odpustit, všechny tu uražené a nesmiřitelné postoje, které nás charakterizují... nepramení ony z přesvědčení, že ty dotyčné dluhy a hříchy jsou neodpuštělné právě proto, že se provinily proti samotné

pravdě, spravedlnosti či dokonce Bohu? Neoháníme se často v rozhořčení, že nám jde především o princip, férovost, spravedlnost a jiné vznešené ideály? Nebyl i starší bratr neschopen odpustit marnotratnému bratru mladšímu s poukazem, že se tu děje hluboká a do nebe volající nespravedlnost?

Základem našeho opečovávaného ublížení bývá často ona odvěká představa, že vina nebyla spáchaná pouze na nás. Jo, kdyby šlo jen o nás, holedbáme se, to bychom to samozřejmě „skromně a s nadhledem“ přešli. Když ale uraženě opouštíme rodinný stůl nebo své sourozence, blízké, přátele či pracovní kolegy, když cholericky křičíme nebo uraženě mlčíme a ukřivděně se otáčíme, většinou to činíme v přesvědčení, že tu bylo spácháno cosi hrozně nespravedlivého, cosi, so se nedá přejít, co volá do nebes, jako by to bylo spácháno samotnému Bohu. Hluboce zakořeněný pohled na vinu našich viníků, základní hráz veškerému odpuštění tu, dle mého, Ježíš jemně ironizuje. Velmi dobře ví, jak silné bývá vnímání vlastního ublížení. Jenže naše křivdy většinou nejsou křivdami Božími. „A i kdyby snad byly, i kdyby to byla pravda a byly to křivdy vůči Bohu samému,“ říká Ježíš, „v našem dnešním podobenství se Bůh nad takovými odpuštěnými dluhy vůči sobě samému raduje! A chválí tu za podobný přístup pěkného mizeru. Nezkusíte to tedy také?“

Když se Donald Tusk ujímal v roce 2023 v Polsku vlády, prohlásil, že „volby nebyly jen standardní výměnou u kormidla, ale vítězstvím dobra nad zlem a momentem národní obrody“. A že nyní „půjde o největší očistu státu od dob norimberských procesů s nacisty“. Byť teď možná netušíte, za kterou stranu či světonázor vlastně polský premiér vystupuje, tón či formulace jeho prohlášení vám musí připadat povědomé. Jak si ve svém nedávném eseji všímá filosof Václav Bělohradský (*týdeník Echo*, č.24, 11.6.2026), podobným žargonem promlouvají dnes političtí lídři a správci více méně standardně. Politika se stále více uchyluje k podobně vyhraněné náboženské terminologii. Každé volby jdou bojem dobra proti zlu, prohry bývají provázeny apokalyptickými vizemi konce svobody a demokracie, výhry zase snahou o obdobu jakéhosi posledního soudu a zúčtování s poraženými, ať už jde o snahu měnit ústavy, nebo jen personální čistky na úradech. To, že spolu např. nekomunikují ústavní představitelé státu, neplatí jen pro Českou republiku, mezi prezidentem a

vládou či parlamentem to skřípe od Polska po USA. Bohužel se podobná nesmiřitelnost stává pomalu standardem i v malé politice komunální. Doby, kdy spolu odstupující a nastupující starosta chodili na pivo, jsou zřejmě minulostí. To, že se protistrany potřebují ještě několik let po volbách navzájem obviňovat skrze své vlastní tiskoviny, je naopak smutná přítomnost. Je třeba neustále vytahovat staré dluhy? Nemohl by být někdo nad věcí? A neměla by církev v nesmiřitelně rozdělené společnosti tematizovat právě odpuštění a pokoj?

Ježíš si to evidentně myslí a ve svém podobenství poskytuje i návod, jak odpuštění uvádět do života. Správce v jeho podobenství nepromíjí pánovy dluhy celé. Jen je umenšuje. *„Kolik jsi dlužen mému pánovi?“ „Sto věder oleje?“ „Tu je tvůj úpis; rychle sedni a napiš nový na padesát.“* „Zkuste to jako ten správce,“ říká Ježíš. Uberte z křivdy 50%. Půlku odměňte. I to je cesta ke smíření, i to je cesta k Pánově pochvale.

Jsem přesvědčen o tom, že podobenství o odpouštějícím správci cílí primárně na nesmiřitelnou obranu, se kterou je člověk ochoten každou svou pravdu bránit a každý útok na ní počítat. Kdyby tedy jednal v duchu správce našeho podobenství třeba zmiňovaný Donald Tusk, měl po volbách poražené straně říci cosi jako: „Dlužíte této zemi hodně! Ale přestaňte to tak prožívat. Polovinu věcí vám odpouštíme. Všichni přece stejně jen spravujeme věci svěřené, a pro toho, kdo nám je svěřil, je i odpuštění prospěšná a dobrá věc.“

Dnešní Ježíšovo podobenství je o odpuštění. Správce našeho podobenství je vlastně předobrazem modlitby Páně, ve které se modlíme: *Odpusť nám naše dluhy, jakož i my odpouštíme našim dlužníkům.* Jde na to ovšem obráceně, tedy začíná odpuštěním dlužníkům. Protože jde nakonec vždy o naše odpuštění; ať už jde o dlužníky naše či Boží, nějakou míru odpuštění máme vždy v rukou. Pán nám odpustit nemusí, ale my odpustit můžeme. V té větě je shrnuto celé podobenství. **Pán nám odpustit nemusí, ale my odpustit můžeme.** Ve skutečnosti však často žijeme, jakoby tato věta platila obráceně. **Pán nám odpustit musí, ale my odpustit nemůžeme.**

Pán nám odpustit musí, ale my odpustit nemůžeme?! Tohoto pojetí se Ježíš hrozí. Pranýřuje jej nejen tím, že sám Bůh chválí v jeho podobenství odpuštění dluhů vůči sobě samému. Ono pojetí, kdy pán nám odpustit

musí, ale my odpustit nemůžeme, jakoby bylo tématem i dalšímu Kristovu podobenství o dlužníku a jeho dlužnících, resp. o odpuštění. Slyšeli jsme jej v dnešním prvním čtení. Ježíš tam vypráví, že *když začne pán účtovat, přivedou mu také jednoho, který pánovi dluží mnoho tisíc hřiven. Pán se nad ním ustrne, propustí ho a dluh mu odpustí. Sotva však ten služebník vyjde, potká jednoho ze svých spoluslužebníků, který je mu dlužen sto denárů; chytí ho za krk a křičí: ‚Zaplat’ mi, co jsi dlužen!‘ a nechá ho uvěznit.*

Ježíš tu jakoby zrcadlově obráceně vypráví podobný příběh. V něm ale pánův služebník či správce tváří v tvář pánovu velkorysému odpuštění sám nepomine ani chlup svým věřitelům. Nic neodpouští, nic nemaže, dožaduje se vězení a trestu za sebemenší dlužnou částku. Jemu je Pánem odpuštěno, ale on odpustit nedokáže. A je za to pánem tvrdě potrestán.

Nepoctivý správce mazající dluhy je v druhém podobenství naopak pochválen. Zpočátku v Pánových očích neobstál, odpuštěno mu nebylo, přesto začal odpouštět sám. Možná se tu ukrývá poslední moudrý postřeh dnešního podobenství o tom, že životní prohry nás často učí něčemu velkému, kdežto snadná vítězství a laciná milost nás naopak kazí. No, nevím. Ale jedno je jisté, z našeho odpuštění má Pán radost a moc si přeje, abychom odpouštět dokázali. Amen.

Výzva apoštola Pavla: *Snášejte se navzájem a odpouštějte si, má-li kdo něco proti druhému. Jako Pán odpustil vám, odpouštějte i vy.. (Bible, epištola Koloským, 3. kapitola)*

Žalm: *Hospodin je dobrotivý, přímý, proto ukazuje hříšným cestu. On pokorné vede cestou práva, on pokorné učí chodit po své cestě. (Bible, Žalm 25)*